

CONCURSUL DINTRE EXCEPȚIA DE NETIMBRARE A CERERII DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ ȘI EXCEPȚIA DE NECOMPETENȚĂ A INSTANȚEI

Noni-Emil IORDACHE

ABSTRACT

"The concurrence between stamp duty exemption of the sue petition and the objection to jurisdiction of the court"

In the current article the author treats the concurrence between stamp duty exemption of the sue petition and the objection to jurisdiction of the court.

The structure and contents of the article reveal commentaries on the judicial nature of the stamp duty exemption of the sue petition, respectively of the the objection to jurisdiction, and on the resolution of these in accordance with art. 248 par. (2) from the Civil Procedure Code of Romania, while presenting the opinions shaped by doctrine concerning such procedural pleas.

In closing, the author considers that the court should rule with priority on the stamp duty exemption of the sue petition.

Keywords: *stamp duties; stamp duty exemption of the sue petition; objection to jurisdiction; procedural pleas; the concurrence between exemptions, exemptions resolution.*

În procesul civil, excepția privind netimbrarea cererii de chemare în judecată reprezintă modalitatea procesuală prin care instanța ori partea interesată, inclusiv procurorul, poate invoca, fără să pună în discuție fondul dreptului, neregularitatea cu privire la timbrarea cererii principale (**art. 245** coroborat cu **art. 247** C. proc. civ.). Prin invocarea acestei excepții, se urmărește anularea cererii introductive de instanță (**art. 197** C. proc. civ.).

Conform **art. 148 alin. (6)** C. proc. civ., cererile adresate instanțelor judecătorești se timbrează, dacă legea nu prevede altfel. În cazul în care cererea principală este supusă timbrării, dovada achitării taxelor datorate se atașează cererii. Netimbrarea atrage anularea cererii de chemare în judecată, în condițiile legii (**art. 197** C. proc. civ.).

Excepția prin intermediul căreia se invocă neregularitatea vizând timbrarea cererii de chemare în judecată este o excepție de procedură. Această excepție este absolută [**art. 246 alin. (1)** C. proc. civ.] și poate fi invocată de orice parte interesată, de procuror sau de instanță din oficiu, dacă prin lege nu se prevede altfel [**art. 247 alin. (1)** C. proc. civ.]. Dacă procurorul a pornit acțiunea civilă, acesta nu datorează taxe de timbru [**art. 92 alin. (6)** C. proc. civ.].

Obligația de a aduce la cunoștința părții quantumul exact al taxei de timbru datorate revine instanței sesizate, întrucât, conform **art. 157 alin. (1) lit. h)** C. proc. civ., citația va cuprinde, printre altele, indicarea, dacă este cazul, a taxei judiciare de timbru și a timbrului judiciar datorate de cel citat. De asemenea, **art. 31 alin. (1)** din **O.U.G. nr. 80/2013** privind taxele judiciare de timbru precizează că *„determinarea cuantumului taxelor judiciare de timbru pentru acțiunile și cererile introduse la instanțele judecătorești se face de către instanța de judecată”*. Taxele judiciare de timbru se plătesc anticipat, cu excepțiile prevăzute expres de lege [**art. 33 alin. (1)** din **O.U.G. nr. 80/2013**].

În ipoteza în care cererea de chemare în judecată este netimbrată, reclamantului i se va pune în vedere, în condițiile **art. 200 alin. (2)** din Codul de procedură civilă, că are obligația de a timbra cererea în cuantumul stabilit de instanța de judecată și de a transmite acesteia dovada achitării taxei judiciare de timbru, în termen de cel mult 10 zile de la primirea comunicării lipsurilor [**art. 33 alin. (2)** din **O.U.G. nr. 80/2013**].

Dacă s-a invocat și admis excepția de netimbrare, cererea introductivă de instanță va fi anulată (**art. 197** C. proc. civ.).

În procesul civil, excepția de necompetență reprezintă modalitatea procesuală prin care instanța ori părțile, inclusiv procurorul, pot invoca, fără să pună în discuție fondul dreptului, neregularitatea cu privire la lipsa de competență a instanței sesizată cu o cerere de chemare în judecată (**art. 245** coroborat cu **art. 247** C. proc. civ.). Prin invocarea acestei excepții, se tinde ca instanța investită inițial să se declare necompetentă și să trimită cauza organului judiciar competent, în vederea soluționării acesteia.

Codul de procedură civilă prevede că necompetența este de ordine publică sau privată (**art. 129**). Necompetența este de ordine publică:

1. în cazul încălcării competenței generale, când procesul nu este de competența instanțelor judecătorești;
2. în cazul încălcării competenței materiale, când procesul este de competența unei instanțe de alt grad;
3. în cazul încălcării competenței teritoriale exclusive, când procesul este de competența unei alte instanțe de același grad și părțile nu o pot înlătura.

În toate celelalte cazuri, necompetența este de ordine privată.

În condițiile **art. 130 alin. (1)** C. proc. civ., necompetența generală (procesul nu este de competența instanțelor judecătorești) poate fi invocată de părți ori de către judecător în orice stare a pricinii, chiar și verbal în fața instanței. De asemenea, conform **art. 1.071 alin. (2)** C. proc. civ., necompetența internațională a instanței române poate fi invocată în orice stare a procesului, chiar și direct în căile de atac, însă neregularitatea procesuală privind competența instanței care a pronunțat hotărârea ce se atacată, invocată prin cererea de apel, recurs ori contestație în anulare, nu reprezintă o excepție procesuală, ci motiv de apel, recurs sau

contestație în anulare. Necompetența generală a instanțelor judecătorești nu poate fi invocată de reclamant [**art. 130 alin. (4)** C. proc. civ.].

Necompetența materială (procesul este de competența unei instanțe de alt grad) și teritorială (procesul este de competența unei alte instanțe de același grad și părțile nu o pot înlătura) de ordine publică trebuie invocată de părți (inclusiv de către reclamant!), chiar și verbal în fața instanței, ori de către judecător la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe [**art. 130 alin. (2)** C. proc. civ.].

Conform **art. 130 alin. (3)** C. proc. civ., necompetența de ordine privată poate fi invocată doar de către pârât prin întâmpinare sau, dacă întâmpinarea nu este obligatorie, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe. Primul termen de judecată este fixat fie în 3 zile de la data depunerii răspunsului la întâmpinare, fie, în cazul în care pârâtul nu a depus întâmpinare în termen sau, după caz, reclamantul nu a comunicat răspuns la întâmpinare în termen, la data expirării termenului corespunzător [**art. 201 alin. (3) și (4)** C. proc. civ.].

Excepția de ordine privată nu poate fi invocată de:

- a) judecător, din oficiu, însă, în virtutea rolului său în aflarea adevărului (22 C. proc. civ.), acesta va putea să atragă atenția pârâtului cu privire la dreptul său de a invoca necompetența instanței;
- b) intervenientul voluntar principal;
- c) intervenientul voluntar accesoriu (chiar și în favoarea pârâtului, nu doar a reclamantului);
- d) cel chemat în judecată, care ar putea să pretindă, pe calea unei cereri separate, aceleași drepturi ca și reclamantul;
- e) cel chemat în garanție;
- f) cel arătat ca titular al dreptului.

Înainte de a se trece la dezbaterile fondului cauzei, instanța, din oficiu sau la solicitarea părților, pune în discuția acestora excepțiile procesuale care nu au fost soluționate în cursul cercetării procesului, precum și cele care, potrivit legii, pot fi invocate în orice stare a procesului [**art. 390** C. proc. civ.]. Așadar, excepția de necompetență poate fi soluționată chiar și înainte de deschiderea dezbaterilor în fond, însă numai dacă, după caz:

- a) a fost invocată în termenul legal;
- b) poate fi invocată în orice stare a pricinii ori
- c) partea dovedește că întârzierea se datorează unor motive temeinic justificate, invocând excepția de necompetență materială sau teritorială de ordine publică ori necompetența relativă, în cel mult 15 zile de la încetarea împiedicării și cerând totodată repunerea sa în termen [**186 alin. (1) și (2)** C. proc. civ.].

Excepția de necompetență a instanței judecătorești este o excepție de procedură.

Excepția de necompetență și cea de netimbrare, ambele de procedură, vor fi soluționate conform **art. 248 alin. (2)** C. proc. civ.: „*instanța va determina ordinea de soluționare în funcție de efectele pe care acestea le produc*”.

Doctrina arată, într-o opinie, că în cazul în care se ridică atât excepția de necompetență, cât și excepția de nulitate a cererii pentru netimbrare, primează, în toate cazurile, excepția privitoare la taxa judiciară de timbru, căci instanța nu poate să pună în discuția contradictorie a părților probleme legate de soluționarea cererii principale înainte de a fi plătită taxa judiciară de timbru. Soluționarea excepției de necompetență presupune verificări, instanța pronunțându-se asupra acesteia doar în urma unor dezbateri contradictorii [**art. 14 alin. (5)** coroborat cu **art. 224, art. 482, art. 494** și **art. 536 alin. (1)** C. proc. civ.]. În consecință, însăși dezbaterile contradictorii asupra excepției de necompetență a instanței de judecată implică o activitate jurisdicțională care se poate desfășura numai după ce s-au achitat taxele judiciare de timbru.

Totodată, se arată că excepția timbrajului ar trebui cercetată înaintea excepției de necompetență a instanțelor judecătorești, deoarece, în ipoteza în care se admite excepția de necompetență generală, acțiunea civilă se va respinge, pronunțându-se, astfel, o hotărâre judecătorească fără plata taxei de timbru.

O altă opinie din doctrină susține că actele săvârșite de instanța necompetentă sunt lovite de nulitate absolută, necondiționată de existența unei vătămări [**art. 176 pct. 3** C. proc. civ.], și că, astfel, trebuie să primeze excepția de necompetență, iar dezlegarea dată de instanța de judecată excepției de netimbrare va fi un act nul, dacă se va reține că a fost necompetentă.

În lumina prevederilor Codului de procedură civilă și a O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, apreciez că instanța trebuie să se pronunțe cu prioritate asupra excepției de netimbrare a cererii de chemare în judecată. Instanța de judecată nu se poate pronunța asupra excepției de competență dacă nu a fost legal sesizată, reclamantul netimbrând, anticipat, cererea de chemare în judecată [*„Taxele judiciare de timbru se plătesc anticipat, cu excepțiile prevăzute expres de lege.”* – **art. 33 alin. (1)** din O.U.G. nr. 80/2013].

În conformitate cu dispozițiile **art. 200** C. proc. civ., înainte de a fixa primul termen de judecată la care părțile vor fi citate, instanțele judecătorești au obligația de a urma procedura preliminară de verificare a cererii de chemare în judecată. **Alin. (3)** al aceluiași art. precizează faptul că reclamantul va fi înștiințat despre lipsurile cererii sale și că va avea termen 10 zile, de la primirea comunicării, pentru a le acoperi, sub sancțiunea anulării cererii sale.

Art. 201 alin. (1) C. proc. civ. precizează că judecătorul, de îndată ce constată că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru cererea de chemare în judecată, dispune, prin rezoluție, comunicarea acesteia către pârât, punându-i-se în vedere că are obligația de a depune întâmpinare, sub sancțiunea prevăzută de lege, care va fi indicată expres, în termen de 25 de zile de la comunicarea cererii de chemare

în judecată. Întâmpinarea se va comunica de îndată reclamantului, care este obligat să depună răspuns la întâmpinare în termen de 10 zile de la comunicare [**art. 201 alin. (2) C. proc. civ.**].

Părțile pot invoca necompetența materială și teritorială de ordine publică sau necompetența relativă (când întâmpinarea nu este obligatorie) la primul termen de judecată la care acestea sunt legal citate, care este fixat fie în 3 zile de la data depunerii răspunsului la întâmpinare, fie, în cazul în care pârâtul nu a depus întâmpinare în termen sau, după caz, reclamantul nu a comunicat răspuns la întâmpinare în termen, la data expirării termenului corespunzător [**art. 201 alin. (3) și (4) C. proc. civ.**]. Tot la acest termen, judecătorul este obligat, din oficiu, să verifice și să stabilească dacă instanța sesizată este competentă general, material și teritorial să judece pricina, consemnând în cuprinsul încheierii de ședință temeiurile de drept pentru care constată competența instanței sesizate [**art. 131 alin. (1) C. proc. civ.**].

Ca excepție, soluționarea excepției privind timbrajul se va face după ce instanța s-a pronunțat cu privire la necompetența materială și teritorială de ordine publică sau necompetența relativă (când întâmpinarea nu este obligatorie) în ipoteza în care, deși acțiunea sau cererea a fost taxată corespunzător obiectului său inițial, în momentul înregistrării, în cursul procesului apar elemente care determină o valoare mai mare a obiectului cererii, instanța punând în vedere reclamantului să achite suma datorată suplimentar, în termenul stabilit de judecător [**art. 33 alin. (2) din O.U.G. nr. 80/2013**]. Chiar dacă, ulterior investiției, intervin modificări în ceea ce privește quantumul valorii aceluiași obiect, instanța legal investită potrivit dispozițiilor referitoare la competență după valoarea obiectului cererii rămâne competentă să judece [**art. 106 alin. (1) C. proc. civ.**].

În situația în care instanța de judecată se declară necompetentă, trimitând cauza la un alt organ cu activitate jurisdicțională, precum și în cazul respingerii cererii de chemare în judecată, ca nefiind de competența instanțelor române, sumele achitate cu titlu de taxe judiciare de timbru se restituie [**art. 45 alin. (1) lit. g) din O.U.G. nr. 80/2013**].